

SIKKERHEDSDATABLAD

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1. Produktidentifikator

Handelsnavn

Vegetabilsk Terpentin

Produkt nr.

259

REACH registreringsnummer

02-2119675794-21-0000

Andre produktidentifikatorer

PR-nr: 2266604

1.2. Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes

Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen

Industrielt formål

Den fulde ordlyd af evt. nævnte identificerede anvendelseskategorier findes i punkt 16.

1.3. Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet

Firmanavn og adresse

Chemark ApS
Vordingborgvej 187
DK-4682 Tureby
tlf: +45 56 63 86 00
fax: +45 56 63 80 45
www.chemark.dk

Kontaktperson

Peter Ravn Nielsen

E-mail

chemark@chemark.dk

SDS udarbejdet den

25-07-2011

SDS Version

3.0

1.4. Nødtelefon

Kontakt Giftnlinien på tlf.nr.: 82 12 12 12 (åbent 24 timer i døgnet). Se punkt 4 om førstehjælp.

PUNKT 2: Fareidentifikation

2.1. Klassificering af stoffet eller blandingen

Acute Tox. 4, Skin Irrit. 2, Eye Irrit. 2, Aquatic Chronic 2, Asp. Tox. 1, Skin Sens. 1, Flam. Liq. 3

2.2. Mærkningselementer

Farepiktogram**Signalord**

Fare!

Risiko m.v.

Brandfarlig væske og damp. (H226)

Farlig ved indtagelse. (H302)

Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene. (H304)

Farlig ved hudkontakt. (H312)

Udarbejdet på baggrund af EU forordningen 1907/2006 (REACH)

Forårsager hudirritation. (H315)
 Kan forårsage allergisk hudreaktion. (H317)
 Forårsager alvorlig øjenirritation. (H319)
 Farlig ved indånding. (H332)
 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger. (H411)

Oplysningspligtige indholdsstoffer

terpentin, olie. Index nr.: 650-002-00-6

Sikkerhed	Generelt	Hvis der er brug for lægehjælp, medbring da beholderen eller etiketten. (P101)
	Forebyggelse	Bær beskyttelsehandsker/beskyttelsestøj. (P280) Undgå udledning til miljøet. (P273)
	Reaktion	I TILFÆLDE AF INDTAGELSE: Ring omgående til en GIFTINFORMATION eller en læge. (P301+P310) Fremkald IKKE opkastning. (P331)
	Opbevaring	-
	Bortskaffelse	-

2.3. Andre farer

Produktet indeholder organisk opløsningsmiddel. Gentagen eksponering af organiske opløsningsmidler kan give skader på nervesystemet og indre organer som fx lever, nyrer.

Anden mærkning

Kodenummer (1993): 3-3

Andet

Følbar mærkning.

VOC

-

DPD/DSD Klassificering

Giftig for organismer, der lever i vand; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet.(R51/53). Irriterer øjnene og huden.(R36/38). Farlig ved indånding, ved hudkontakt og ved indtagelse.(R20/21/22). Farlig: kan give lungeskade ved indtagelse.(R65). Kan give overfølsomhed ved kontakt med huden.(R43). Brandfarlig.(R10).

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.1/3.2. Stoffer

NAVN:	terpentin, olie
IDENTIFIKATIONSNUMRE:	CAS-nr: 8006-64-2 EF-nr: 232-350-7 Index-nr: 650-002-00-6
INDHOLD:	95-100%
DSD KLASSIFICERING:	R10 Xn; R20/21/22-65 Xi; R36/38 R43 N; R51-53
CLP KLASSIFICERING:	Acute tox. 4, Skin Irrit. 2, Eye Irrit. 2, Skin Sens. 1, Asp. Tox. 1, Aquatic Chronic 2 H226, H302, H304, H312, H315, H317, H319, H332, H411
NOTE:	S

(*) Den fulde ordlyd af H/R-sætningerne findes i punkt 16. Arbejdshygiejniske grænseværdier er nævnt i punkt 8, såfremt de er tilgængelige.

S = Organisk opløsningsmiddel.

Andre oplysninger

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

4.1. Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger

Generelt

Ved uheld: Kontakt læge eller skadestue - medbring etiketten eller dette sikkerhedsdatablad. Lægen kan rette henvendelse til Arbejds- og miljømedicinsk klinik, Bispebjerg Hospital, tlf. 35 31 60 60. Ved vedvarende symptomer eller ved tvivl om den tilskadekomnes tilstand skal der søges lægehjælp. Giv aldrig en bevidstløs person vand eller lignende.

Indånding

Bring den tilskadekomne ud i frisk luft. Sørg for at den tilskadekomne er under opsyn. Forebyg chok ved at holde den tilskadekomne varm og i ro. Giv kunstigt åndedræt hvis åndedrættet ophører. Ved bevidstløshed; anbring den tilskadekomne i aflåst sideleje. Tilkald ambulance.

Hudkontakt

Forurenede tøj og sko fjernes. Hud, der har været i kontakt med materialet vaskes grundigt med vand og sæbe. Hudrensning kan anvendes. Brug IKKE opløsningsmidler eller fortyndere.

Øjenkontakt

Fjern evt. kontaktlinser. Skyl straks øjnene med rigelige mængder vand (20-30 °C) indtil irritationen ophører og mindst i 15 minutter. Sørg for at skylle under øvre og nedre øjenlåg. Søg straks lægehjælp.

Indtagelse

Ved indtagelse, kontakt omgående læge og medbring dette sikkerhedsdatablad eller etiketten fra materialet. Giv den tilskadedkomne vand at drikke hvis vedkommende er ved bevidsthed. Forsøg IKKE at fremkalde opkastning, medmindre lægen anbefaler det. Sænk hovedet, således at opkast ikke vil løbe tilbage i munden og halsen. Forebyg chok ved at holde den tilskadedkomne varm og i ro. Giv kunstigt åndedræt hvis åndedrættet ophører. Ved bevidstløshed; anbring den tilskadedkomne i aflåst sideleje. Tilkald ambulance.

Forbrænding

Skyl med rigelige mængder vand indtil smerten ophører og fortsæt derefter i 30 min.

4.2. Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Produktet indeholder stoffer der kan give kemisk lungebetændelse ved indtagelse. Symptomer på kemisk lungebetændelse kan vise sig efter adskillige timers forløb.

Neurotoxiske virkninger: Produktet indeholder opløsningsmiddel, som kan have effekt på nervesystemet. Symptomer på neurotoxicitet kan være; appetittab, hovedpine, svimmelhed, susen for ørene, prikkende følelser i huden, kuldsår, kramper, koncentrationsbesvær, træthed mv. Gentagen eksponering for opløsningsmidler kan resultere i, at hudens naturlige fedtlag nedbrydes. Huden vil derefter være mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

Sensibiliserende virkninger: Produktet indeholder stoffer som kan give allergisk reaktion ved hudkontakt. Allergireaktionen indtræffer typisk 12-72 timer efter udsættelse for allergenet og sker ved, at allergenet trænger ind i huden og reagerer med proteiner i det øverste hudlag. Kroppens immunsystem opfatter det kemisk ændrede protein som fremmedlegeme og vil forsøge at nedbryde det.

Irritative virkninger: Produktet indeholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øjenkontakt eller ved indånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i, at kontaktområdet bliver mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

4.3. Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig

VED eksponering eller mistanke om eksponering:

Søg omgående lægehjælp.

Oplysning til lægen

Medbring dette sikkerhedsdatablad.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

5.1. Slukningsmidler

Anbefalet: alkoholbestandigt skum, kulsyre, pulvere, vandtåge.

Vandstråle bør ikke anvendes, da det kan sprede branden.

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen

Ingen særlige

5.3. Anvisninger for brandmandskab

Normal indsatsbeklædning og fuld åndedrætsbeskyttelse. Ved direkte kontakt med kemikaliet kan indsatsleder kontakte kemikalieberedsvagten på telefon 45 90 60 00 (åbent 24 timer i døgnet), med henblik på yderligere rådgivning.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

6.1. Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer

Undgå at indånde dampe fra spildt stof. Undgå direkte kontakt med spildt stof. Ikke antændt lager afkøles med vandtåge. Fjern om muligt brandbare materialer. Sørg for tilstrækkelig ventilation.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger

Etabler evt. spildopsamlingsbakker/bassiner for at hindre udslip til omgivelserne. Undgå udledning til søer, åer, kloaker mv. Kontakt de lokale miljømyndigheder ved udslip til omgivelserne.

6.3. Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning

Brug sand, kattedrus, savsmuld eller universalbindemiddel til opsamling af væsker. Rengøring foretages for så vidt muligt med rengøringsmidler. Opløsningsmidler bør undgås.

6.4. Henvisning til andre punkter

Se afsnittet "Forhold vedrørende bortskaffelse" om håndtering af affald. Se afsnittet om "Eksponeringskontrol/personlige værnemidler" for beskyttelsesforanstaltninger.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering

Rygning, indtagelse af mad og drikke er ikke tilladt i arbejdslokaler. Etabler evt. spildopsamlingsbakker/bassiner for at hindre udslip til omgivelserne. Se afsnittet "Eksponeringskontrol/personlige værnemidler" for oplysning om personlig beskyttelse. Undgå direkte kontakt med produktet.

7.2. Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed

Opbevares altid i beholdere af samme materiale som den originale. Åbnet emballage skal lukkes omhyggeligt og opbevares oprejst for at forebygge lækage. Opbevares køligt på et godt ventileret område væk fra mulige antændelseskilder. Brandklasse II - 1, oplagsenhed max 5 liter. Der må højst opbevares 25 enheder uden brandmyndighedernes godkendelse.

Lagertemperatur

Køligt og frostfrit

7.3. Særlige anvendelser

Produktet bør kun bruges til anvendelser beskrevet i punkt 1.2.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/personlige værnemidler

8.1. Kontrolparametre

Grænseværdier

terpentin, olie (AT, (1994))
Grænseværdi: 25 ppm | 140 mg/m³

DNEL / PNEC

Ingen data tilgængelige

8.2. Eksponeringskontrol

Overholdelse af de angivne grænseværdier bør kontrolleres regelmæssigt. Se evt. At-vejledning D.7.1, Maj 2001

Generelle forholdsregler

Rygning, indtagelse af mad og drikke samt opbevaring af tobak, mad og drikkevarer er ikke tilladt i arbejdslokalet.

Eksponeringsscenarier

Såfremt der findes et bilag til dette sikkerhedsdatablad, skal de her i angivne eksponeringsscenarier efterkommes.

Eksponeringsgrænse

Erhvervsmæssige brugere er omfattet af arbejdsmiljølovgivningens regler om maksimumkoncentrationer for eksponering. Se arbejdshygiejniske grænseværdier nedenfor.

Tekniske tiltag

Luftbårne gas- og støvkoncentrationer skal holdes lavest muligt og under de pågældende grænseværdier (se nedenfor). Brug evt. punktudsugning såfremt almindelig luftgennemstøvnning i arbejdslokalet ikke er tilstrækkeligt. Sørg for synlig skiltning af øjenskyller og nødbruiser.

Hygiejniske foranstaltninger

Ved hver pause i brug af produktet og ved arbejdets ophør skal eksponerede områder af kroppen afvaskes. Vask altid hænder, underarme og ansigt.

Foranstaltninger til begrænsning af eksponering af miljøet

Sørg for, at der ved arbejde med produktet forefindes opdæmningsmateriale i umiddelbar nærhed. Brug om mulig spildbakker under arbejdet.

Personligt værneudstyr

Generelt

Såfremt arbejdsprocessen er omfattet af bekendtgørelsen om arbejde med kodenumererede produkter (Arbejdstilsynets Bekendtgørelse nr. 302/1993), skal værnemidler vælges i overensstemmelse hermed. Se evt. produktets kodenummer i afsnittet om "oplysninger om regulering".

Udarbejdet på baggrund af EU forordningen 1907/2006 (REACH)

Luftvejene

Anbefalet: A , Klasse 1 (lav kapacitet), Brun

Hud og krop

Særligt arbejdstøj skal anvendes. Brug evt. beskyttelsesdragt ved længere tids arbejde med produktet.

Hænder

Anbefalet: Nitrilgummi

Øjne

Brug ansigtsværn. Alternativt kan beskyttelsesbriller med sideskjold benyttes.

PUNKT 9: Fysisk-kemiske egenskaber

9.1. Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber

Fysisk tilstand	Farve	Lugt	pH	Viskositet	Massefylde (g/cm ³)
Flydende	Farveløs	Karakteristisk	-	-	0,9

Tilstandsændring og dampe

Smeltepunkt (°C)	Kogepunkt (°C)	Damptryk (mm Hg)
-55	149	-

Data for brand- og eksplosionsfare

Flammepunkt (°C)	Antændelighed (°C)	Selvantændelighed (°C)
35	-	253
Eksplosionsgrænser (Vol %)	Oxiderende egenskaber	
0,8 - 6	-	

Opløselighed

Opløselighed i vand	n-octanol/vand koefficient
Uopløselig	-

9.2. Andre oplysninger

Opløselighed i fedt	Andet
-	N/A

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet

Ingen data

10.2. Kemisk stabilitet

Produktet er stabilt under de betingelser, som er angivet i afsnittet "Håndtering og opbevaring".

10.3. Risiko for farlige reaktioner

Ingen særlige

10.4. Forhold, der skal undgås

Undgå statisk elektricitet. Må ikke udsættes for opvarmning (fx solbestråling), da overtryk kan udvikles.

10.5. Materialer, der skal undgås

Stærke syrer, stærke baser, stærke oxidationsmidler og stærke reduktionsmidler

10.6. Farlige nedbrydningsprodukter

Produktet nedbrydes ikke ved brug til anvendelser angivet i sektion 1.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

11.1. Oplysninger om toksikologiske virkninger

Akut toksicitet

Substans	Art	Test	Eksponeringsvej	Resultat
terpentin, olie	Rat	LD50	Oral	5760 mg/kg
terpentin, olie	Rabbit	LD lo	Dermal	5010 mg/kg
terpentin, olie	Rat	LC50	Inhalation	12 gm/m ³ /6 h

Langtidsvirkninger

Produktet indeholder stoffer der kan give kemisk lungebetændelse ved indtagelse. Symptomer på kemisk lungebetændelse kan vise sig efter adskillige timers forløb.

Neurotoxiske virkninger: Produktet indeholder opløsningsmiddel, som kan have effekt på nervesystemet. Symptomer på neurotoxicitet kan være; appetittab, hovedpine, svimmelhed, susen for ørene, prikkende følelser i huden, kuldsværhed, kramper, koncentrationsbesvær, træthed mv. Gentagen eksponering for opløsningsmidler kan resultere i, at hudens naturlige fedtlag nedbrydes. Huden vil derefter være mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

Udarbejdet på baggrund af EU forordningen 1907/2006 (REACH)

Sensibiliserende virkninger: Produktet indeholder stoffer som kan give allergisk reaktion ved hudkontakt. Allergireaktionen indtræffer typisk 12-72 timer efter udsættelse for allergenet og sker ved, at allergenet trænger ind i huden og reagerer med proteiner i det øverste hudlag. Kroppens immunsystem opfatter det kemisk ændrede protein som fremmedlegeme og vil forsøge at nedbryde det.

Irritative virkninger: Produktet indeholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øjenkontakt eller ved indånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i, at kontaktområdet bliver mere udsat for optag af skadelige stoffer som fx allergener.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

12.1. Toksicitet

Substans	Art	Test	Testens varighed	Resultat
Ingen data tilgængelige				

12.2. Persistens og nedbrydelighed

Substans	Nedbrydelighed i vandmiljøet	Test	Resultat
terpentin, olie	Ja	Ingen data	Ingen data

12.3. Bioakkumuleringspotentiale

Substans	Potentiel bioakkumulerbar	LogPow	BCF
terpentin, olie	Nej	Ingen data	Ingen data

12.4. Mobilitet i jord

Ingen data

12.5. Resultater af PBT- og vPvB-vurdering

Ingen data

12.6. Andre negative virkninger

Produktet indeholder økotoxiske stoffer, som kan have skadelige virkninger for vandlevende organismer. Produktet indeholder stoffer som kan give uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet pga. deres ringe nedbrydelighed.

PUNKT 13: Forhold vedrørende bortskaffelse

13.1. Metoder til affaldsbehandling

Produktet er omfattet af reglerne om farligt affald.

Affald

EAK-kode	Kemikalieaffaldsgruppe:
20 01 13	C

Særlig mærkning

-

Forurenede emballage

Emballager, med restindhold af produktet, bortskaffes efter samme betingelser som produktet.

PUNKT 14: Transportoplysninger

Produktet er omfattet af konventionerne om farligt gods.

14.1 – 14.4

ADR/RID	UN-nummer	UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	Transport-fareklasse	Emballage-gruppe	Bemærkninger
	1299	Terpentin, vegetabilsk	3	III	-

IMDG	UN-no.	Proper Shipping Name	Class	PG*	EmS	MP**	Hazardous constituent
	1299	Turpentine	3	III	F-E, S-E	-	-

14.5. Miljøfarer

Produktet indeholder stoffer som kan give uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet pga. deres ringe nedbrydelighed.

Hvis den transporterede mængde overskrider 5 kg eller liter skal der mærkes med miljøfare.

14.6. Særlige forsigtighedsregler for brugeren

-

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II i MARPOL 73/78 og IBC-koden

Ingen data

(*) Packing group

(**) Marine pollutant

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø

Anvendelsesbegrænsninger

Produktet må ikke anvendes erhvervsmæssigt af unge under 18 år. Se Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde for evt. undtagelser.

Krav om særlig uddannelse

-

15.2. Kemikaliesikkerhedsvurdering

Nej

PUNKT 16: Andre oplysninger

Kilder

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 301 af 13. maj 1993 om fastsættelse af kodenumre.
 Bekendtgørelse nr. 21 af 16. januar 1996 af lov om kemiske stoffer og produkter.
 Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser).
 Bekendtgørelse nr. 559 af 04/07/2002 om særlige pligter for fremstillere, leverandører og importører mv. af stoffer og materialer efter lov om arbejdsmiljø.
 Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.
 Miljøstyrelsens bekendtgørelse nr. 1049 af 27. oktober 2005 om begrænsning af VOC.
 AT-Vejledning C.0.1 August 2007: Grænseværdier for stoffer og materialer.
 EU forordningen 1907/2006 (REACH).
 EU forordningen 1272/2008 (CLP).
 Bekendtgørelse nr. 48 af 13/01/2010 om affald.
 EU forordning 453/2010 (Opdatering til CLP).

Den fulde ordlyd af H/R-sætninger omtalt i afsnit 3

R10 - Brandfarlig.
 R43 - Kan give overfølsomhed ved kontakt med huden.
 R51 - Giftig for organismer, der lever i vand.
 R53 - Kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet.
 R65 - Farlig: kan give lungeskade ved indtagelse.
 R20/21/22 - Farlig ved indånding, ved hudkontakt og ved indtagelse.
 R36/38 - Irriterer øjnene og huden.
 H226 - Brandfarlig væske og damp.
 H302 - Farlig ved indtagelse.
 H304 - Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
 H312 - Farlig ved hudkontakt.
 H315 - Forårsager hudirritation.
 H317 - Kan forårsage allergisk hudreaktion.
 H319 - Forårsager alvorlig øjenirritation.
 H332 - Farlig ved indånding.
 H411 - Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

Den fulde ordlyd af identificerede anvendelser omtalt i punkt 1

-

Andre symboler omtalt i punkt 2

-

Andet

Det anbefales at udlevere dette sikkerhedsblad til den faktiske bruger af produktet. Den nævnte information kan ikke bruges som produktspecifikation.

Oplysningerne i dette sikkerhedsblad gælder kun produktet nævnt i afsnit 1 og er ikke nødvendigvis gældende ved brug sammen med andre produkter.

Ændringer i forhold til sidste væsentlige revision (første ciffer i SDS Version, se sektion 1) af dette sikkerhedsdatablad er markeret med en blå trekant.

Sikkerhedsdatabladet er valideret af

TS

Dato for sidste væsentlige ændring (Første ciffer i SDS version)

25-07-2011

Dato for sidste mindre ændring (Sidste ciffer i SDS version)

25-07-2011